

บทที่ 3

อัตรามะฮัร

อัตรามะฮัรมากที่สุด

มะฮัรตามหลักการของกฎหมายอิสลามนั้นเป็นทรัพย์สินที่ชายได้ให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากกาสมรส

สำหรับอัตรามะฮัรที่มากที่สุดนั้น ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดเพราะว่าการดำเนินชีวิตของมนุษย์ย่อมมีความแตกต่างกัน บางคนเป็นผู้มีฐานะที่ร่ำรวยและอีกบางคนเป็นผู้มีฐานะที่ยากจนทางกฎหมายอิสลามไม่ได้จำกัดในส่วนนี้เพื่อจะเปิดโอกาสให้ไปตามความสามารถและฐานะของพวกเขา (Al-sabuni, MuhammadAli, 1986:1/500)

นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า: ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดในส่วนของอัตรามะฮัรมากที่สุด (Ibnu Rusd Al-qurtubi, 1995:3/966)

มัชฮับมาลิกีย์ได้กล่าวไว้ว่า: อัตรามะฮัรมากที่สุด ไม่มีจำนวนจำกัด (Muhammad alish , 1989 : 3/435)

มัชฮับฮาฟีธิยี้ได้กล่าวไว้ว่า: สำหรับอัตรามะฮัรมากที่สุด ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัด (Al-nawawi, 1996:18/8)

มัชฮับหัมบะลียี้ได้กล่าวไว้ว่า: แท้จริงมะฮัรนั้น ไม่มีขอบเขตในอัตรามะฮัรที่สูงสุดและน้อยที่สุด ทุกๆ สิ่งที่สามารถนำมาซื้อขายกันได้สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ (Ibnuqudamah, 1997:10/99)

สำหรับเหตุผลที่แสดงว่าไม่มีกำหนดปริมาณสูงสุดของมะฮัรคือ

L.อัลศุรฮาน

พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮุฯ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่: 20

وَعَاتِيْتُمْ اِحْدَنَهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَاْخُذُوْا مِنْهُ شَيْئًا اْتَاْخُذُوْهُ بِرُءُوْسِنَا وَاِنَّمَا مُبِيْنًا

ความว่า “ และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่ นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตามกึ่งองยาเอาสิ่งใดจากสิ่งนั้นคืนพวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยอุปโลกน์ความเท็จและการกระทำบาป อันชัดเจน กระนั้นหรือ”

สำหรับคำคำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮุฯ) ในอายะฮ์นี้ที่ว่า กิณฑอร [قِنطَار] หมายถึงทรัพย์สินที่มีค่าจำนวนมาก เป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า: สามารถเรียกมะฮัรได้ด้วยทรัพย์สินจำนวนมากโดยไม่ได้จำกัดจำนวนเพราะพระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮุฯ) ไม่ยกตัวอย่างในอัลศุรฮาน นอกจากสิ่งที่พระองค์ได้อนุมัติให้กระทำกันได้ (Al-qurtubi, 1988:5/87)

2. จากสุนนะห์

2.1 หะดีษที่เล่าจากอุกบะห์บุตรของ เมียร์⁹⁰ (เราะฎีกา)

عن عقبه بن عامر ان النبي صلى الله عليه قال لرجل اترضى ان ازوجك فلانة قال نعم وقال للمرأة اترضين ان ازوجك فلانا قالت نعم فزوج احدهما صاحبه فدخل بها الرجل ولم يفرض لها صداقا ولم يعطها شيئا وكان ممن شهد الحديبية وكان من شهد الحديبية له سهم فلما حضرته الوفا قال ان رسول الله صلى الله عليه وسلم زوجني فلانة ولم افرض لها صداقا ولم اعطها شيئا واني اشهدكم اني اعطيتها من صداقها سهمي بخبير فاخذت سهمها فباعته بمائة الف

ความว่า “เล่าจากอุกบะห์บุตรอามิร(เราะฎีกา) ว่า : แท้จริงท่านนบี(ศ็อลฯ) ได้กล่าวแก่ชายคนหนึ่ง ว่า : ท่านยินดีไหมที่ข้าพเจ้าจะสมรสท่านกับสตรีคนหนึ่ง ? ชายคนนั้นได้กล่าวว่า : ยินดีครับ และท่านได้กล่าวแก่สตรีคนนั้นว่า : ท่านยินดีไหมที่ข้าพเจ้าจะสมรสท่านกับผู้ชายคนนั้น? หล่อนผู้นั้นตอบว่า : ยินดีค่ะ ต่อมาท่านนบี (ศ็อลฯ) ก็ได้สมรสชายนั้นกับสตรีคนนั้น และชายคนนั้นได้ร่วมประเวณีกับสตรีคนนั้นโดยยังไม่ได้กำหนดมะฮัรให้สตรีผู้นั้นและไม่ได้มอบสิ่งใดให้แก่หล่อนเลย และชายคนนั้นเป็นบุคคลหนึ่งที่เคยผ่านศึกสงครามสุดยบียะห์และสำหรับผู้ที่เคยผ่านศึกสงครามสุดยบียะห์มีส่วนได้ที่ดินที่คอยบ์ร เมื่อชายผู้นั้นใกล้ถึงเวลาที่จะเสียชีวิต เขาได้กล่าวว่า : แท้จริงท่านรศูดตอลอ (ศ็อลฯ) ได้สมรสข้าพเจ้ากับสตรีคนหนึ่งโดยข้าพเจ้ายังมีได้กำหนดมะฮัรให้หล่อนและยังมีได้มอบสิ่งใดให้กับหล่อนเลย และความจริงขอให้พวกท่านเป็นพยานด้วยว่า : ข้าพเจ้าได้ยกให้หล่อนเป็นมะฮัรของหล่อนแล้วคือส่วนได้ของข้าพเจ้าที่คอยบ์รต่อมาสตรีผู้นั้นได้อาส่วนได้ส่วนนั้น และได้ขายส่วนได้นั้นไปเป็นเงินหนึ่งแสนดิรฮัม”

2.2 มีสตรีท่านหนึ่งจากเผ่ากูริสได้ตกเดือนท่านอุมร์บุตรคือฎออบเมื่อท่านอุมร์มีความประสงค์ที่จะกำหนดมะฮัรและท่าน ได้ห้ามไม่ให้เรียกมะฮัรเกินกว่าสี่ร้อยดิรฮัม⁹¹ และท่าน ได้กล่าวคำสุนทรพจน์แก่ชุมชนว่า⁹²:

⁹⁰ หะดีษนี้ในซุนันอะบูดาวัค หะดีษเลขที่ 2117 ในกิตาบบิภาส บท อัลเศาะดาก

⁹¹ 1 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 2.975 กรัมผู้วิจัยได้ไปสอบถามร้านทองมุสลิมะฮ์ บ้านเลขที่ 26 ถ.ปราจิณ อ.เมือง จ.ยะลา เมื่อวันที่ 7/11/47 เงินหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท) ดังนั้น 400 ดิรฮัมจะมีค่าเท่ากับ 12,400 บาท

⁹² รายงานด้วยเจ้าของสุนันทั้งห้าหมายถึง อะหมัด ดิรมิซึ นชะอีย์ อะบูดาวัค อิบน์มาอะฮ์(AI-asqalani,1997:3) และดิรมิซึอิฮ์ว่า : หะดีษนี้เป็นหะดีษคอฮ็ีดี หะดีษนี้ใน Aunu al-ma bud sharh sunanabidawood หะดีษเลขที่ 2106 ในกิตาบบิภาส บทเศาะดากและในซุนันดิรมิซึ หะดีษเลขที่ 1114 ในกิตาบบิภาส บทมะฮัรของบรรดาสตรีและใน Nail-atur หะดีษเลขที่2725 กิตาบบ อัลนิกาฮุ บทสามารถสมรสได้ด้วยมะฮัรมากและน้อยและในซุนันญะวอ กิตาบบิภาส บทสมรสด้วยมะฮัรสิบสองอูเกียฮุ หะดีษเลขที่ 5511

عن أبي العجفاء السلمي قال خطبنا عمر رضي الله عنه فقال ألا لا تغالوا بصدق النساء فإنها لو كانت مكرمة في الدنيا أوتقوى عند الله كان أولكم بها رسول الله صلى الله عليه وسلم ما اصدق رسول الله امرأة من نسائه ولا اصدقتم امرأة من بناته أكثر من ثنتي عشرة أوقية رواه الخمسة وصححه الترمذي

ความว่า: จากอะบีอัลอัฟฟาอัลฮาลามิ ได้กล่าวว่ : ท่านอุมร์ได้กล่าวคำสุนทรพจน์แก่พวกเรทั้งหลายว่ : ท่านทั้งหลายอย่าเรียกมะฮัรสตรีแพงเกินไปเพราะถ้าหากสิ่งนั้นเป็นเกียรติยศในโลกดูยานี้ และเป็นคุณธรรมในวันอาคีเราะฮแล้ว คนที่สมควรกระทำก่อนพวกท่านก็คือท่านรสูดลอส (คือล๑) แต่แล้วท่านรสูดลอส (คือล๑) ไม่เกยง่าย มะฮัรแก่ภริยากนใดของท่านและท่านไม่เกยเรียกมะฮัรให้แก่บุตรสาวคนใดของท่านเกินกว่าสิบสองอูกิยะห์⁹³ เลย

และท่านได้กล่าวอีกว่: ถ้าหากว่าผู้ใดเรียกมะฮัร มากกว่าสิริร้อยดิรฮัม ส่วนที่เกินกว่าสิริร้อยดิรฮัมนั้นจะนำมาเป็นทรัพย์สินกองกลาง

หลังจากท่านอุมร์ลงจากมินบาร⁹⁴ มีสตรีผู้หนึ่งจากเผ่ากูริสได้กล่าวแก่ท่านอุมร์ว่ : ท่านไม่มีสิทธิ์ที่จะกำหนดในสิ่งนี้” ท่านอุมร์ได้กล่าวแก่นางกลับว่ : ทำไม ? นางตอบว่ : เพราะพระองค์อัลลอส(สุบหานะฮ๑) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮที่ 20

وَأَتَيْتُمْ إِحْدَنَّهُمْ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَ بِهِ نِسَاءً وَإِنَّمَا مُبِينًا

ความว่ “และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมุ่นางเหล่านั้น จึงทรัพย์สินอันมากมายก็ตามก็จงอย่าเอาสิ่งใดจากสิ่งนั้นคืนพวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยอุปโลกน์ความเท็จและการกระทำบาป อันชัดเจน กระนั้นหรือ”

หลังจากที่ท่านอุมร์ (เราะฎิ๑) ได้ฟังคำตบจากสตรีผู้นั้นแล้วท่านได้กล่าวว่:

اللهم اغفر كل الناس أفته من عمر

ความว่ “โอ้พระองค์อัลลอส ! จงอภัยเถิด มนุษย์ทุกคนแก่กว่าอุมร์ในวิชาฟิกลสุ”

⁹³ 1 อูกิยะห์เท่ากับ 40 ดิรฮัม (ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินซึ่งมีน้ำหนัก 2.975 กรัม (พิกษุอัลชะฮะกาต 1/260-261) (ผู้วิจัยได้ไปสอบถามร้านทองมุสลิมะฮ์ บ้านเลขที่ 26 จ.ปราจีนจ. เมืองจ.ชะลาเมื่อวันที่ 7/11/47 เงินหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท) ดังนั้น 12 อูกิยะห์เท่ากับ 480 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 1,428 กรัม มีค่าเท่ากับ 14,880 บาท

⁹⁴ หมายถึงสิ่งที่สูงกว่าสิ่งอื่น (Al-abbadi, Fat.ruz, 1996:616) ในที่นี้หมายถึงสถานที่ ที่ได้เตรียมไว้สำหรับอ่านคุตบะห์ (กล่าวคำสุนทรพจน์)

⁹⁵ หมายถึงจะกำหนดอัตรามะฮัร

หลังจากที่ท่านได้กลับคำ ท่านได้ขึ้นบนมิมิบร์ใหม่ และท่านได้กล่าวสุนทรพจน์แก่ชุมชนว่า :

يا أيها الناس إني كنت نهيتكم أن تزيدوا النساء في صدقاتهن على
أربعمئة درهم فمن شاء أن يعطي من ماله ما أحب

ความว่า “โอ้ประชาชนทั้งหลาย แท้จริงข้าพเจ้าได้ห้ามพวกท่านไม่ให้เรียกมะฮัร มากกว่าสี่ร้อยดิรฮัม ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผู้ใดมีความประสงค์ที่จะเรียกมะฮัรมากกว่าสี่ร้อยดิรฮัมสามารถกระทำได้ตามใจชอบ”(Al-zuhaili,1989:7/256)

ถึงแม้ว่ามะฮัร ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดในอัตราเมกที่สุด สามารถที่จะเรียกมะฮัร ด้วยทรัพย์สินจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถกระทำกันได้ แต่สิ่งที่ควรที่สุด (สุนัต) เรียกมะฮัรน้อย ไม่ควรที่จะเรียกมะฮัรมากเกินไป มีหะดีษที่เล่าจากอาอิชะห์ท่านรสูลุลลอฮฺ (ศ็อลลา) ได้กล่าวว่า⁹⁶:

إن أعظم النكاح بركة أيسره مؤنة
رواه أحمد

ความว่า “แท้จริงการสมรสที่เป็นสิริมงคล ก็คือการสมรสที่เรียกมะฮัรน้อย”

และไม่ควรเรียกมะฮัรเกินกว่า 500 ดิรฮัม⁹⁷ เพราะท่านรสูลุลลอฮฺ (ศ็อลลา) ไม่เค่งจ่ายมะฮัรแก่บรรดาภริยาคนใดของท่าน เกินกว่า 500 ดิรฮัม และไม่เค่งเรียก มะฮัรลูกสาวคนใดของท่านเกินกว่า 500 ดิรฮัม

ในส่วนที่ท่านรสูลุลลอฮฺ (ศ็อลลา) จ่ายมะฮัร แก่อุมมฺุหะบิบะห์ 4,000 ดิรฮัม⁹⁸ นั้นกษัตริ์นัจญาชซี⁹⁹ เป็นผู้จ่ายให้ ท่านให้เกียรติแก่ท่านรสูลุลลอฮฺ(ศ็อลลา)

จุดประสงค์หลักที่ไม่ให้เรียกมะฮัรมากเกินไป เป็นสิ่งที่ชัดเจนที่สุดคือ เพื่อให้ความสะดวกในการสมรสแก่บรรดาชายที่มีฐานะยากจน การเรียกมะฮัรมากเกินไป จะกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการสมรสของพวกเขา ซึ่งจะทำให้พวกเขาต้องหันเหสู่เส้นทางของชายดอง¹⁰⁰ และอาจจะ

⁹⁶ หะดีษนี้ ใน Aunu al-ma but sharh sunanabidawood หะดีษเลขที่ 2117 กิตาบ อัลนิกาฮฺ, บทเสาะคาถ และใน Nail-atur หะดีษเลขที่ 2722 กิตาบ อัลนิกาฮฺ บทสามารถทำการสมรสได้ด้วยมะฮัรมากและน้อย หะดีษนี้ถือว่าหะดีษฎะอ์ฟเพราะในสายรายงานของหะดีษนี้มี الحرث بن شبل เขาเป็นคนที่ อ่อน (Al-saukani, 1995: 5/178)

⁹⁷ ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินมีน้ำหนัก 2.975 กรัม มีค่าเท่ากับ 31 บาท ดังนั้น 500 ดิรฮัมจะมีน้ำหนักเท่ากับ 1,487 กรัมมีค่าเท่ากับ 15,500 บาท

⁹⁸ ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินมีน้ำหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท ดังนั้น 4,000 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 11,900 กรัม มีค่าเท่ากับ 124,000 บาท

⁹⁹ ฉาซเน เมแห่งกษัตริ์ย์โอติโอเปีย

¹⁰⁰ ผู้ที่มีคุณลักษณะยะ โธ โออัน เกินขอบเขตจากมุหัมมัดและมานร่าฮ (Al-abbadi,Fainuz1996 :1560)

ละเมิดประเวณี อาจทำให้เกิดจริยธรรมที่ไม่สง่างามและเกิดความชั่วร้ายในสังคมทำให้สังคมปั่นป่วนด้วยความชั่วร้ายของมนุษย์โดยการละเมิดประเวณี สังคมที่เคยมีความสง่างามจะเปลี่ยนเป็นการเสื่อมเสียโดยการกระทำของมนุษย์เอง ท่านอุมร์ได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า : เมื่อบรรดาชายทั้งหลายถูกเรียกมัสฮ์รามากเกินไป ในหัวใจของพวกเขารู้สึกเกลียดชังและเป็นศัตรูตอลังนั้น

(Al-zuhaili,1989: 7/256)

3. บรรดาสะฮาบะหฺ¹⁰¹ และตาบิฮีน¹⁰² ได้มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับความหมายของ กินดอร์ตามที่เสนอต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ทัศนะที่หนึ่ง : คำว่า กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับหนึ่งพันสองร้อยอูกียะห์¹⁰³

ทัศนะที่สอง : หนึ่ง กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับหนึ่งพันสองร้อยดีนาร์¹⁰⁴ ทัศนะนี้

เป็นทัศนะของหะซันและญะฮาก

ทัศนะที่สาม : หนึ่ง กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับหนึ่งพันดีนาร์¹⁰⁵

ทัศนะที่สี่ : เป็นทัศนะของชะฮิดบุตรมุฮัยยิบและเกาะตาดะห์ทั้งสองได้กล่าวว่า : หนึ่ง กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับแปดหมื่นดิรฮัม¹⁰⁶

ทัศนะที่ห้า : เป็นทัศนะของอับดุลละฮ์บุตรอุมร์และมุยาฮิดทั้งสองได้กล่าวว่า : หนึ่ง กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับเจ็ดหมื่นดีนาร์¹⁰⁷

ทัศนะที่หก : เป็นทัศนะของอะบุนะญะเราะฮ์ ได้กล่าวว่า : สำหรับความหมายของหนึ่ง กินดอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเท่ากับภูเขาเซาร¹⁰⁸ ที่เต็มไปด้วยทอง (Almawardi,1994:9 /398)

¹⁰¹ ผู้ที่ได้พบกับท่านนบี(สอลฯ)พร้อมกับได้ศรัทธาคือท่านและได้เสียชีวิตในตอนที่ท่านเป็นมุสลิม (Al-Madkur:1/50)

¹⁰² ผู้ที่ได้พบกับบรรดาสะฮาบะหฺพร้อมกับได้ศรัทธาคือท่านนบีและได้เสียชีวิตในตอนที่ท่านเป็นมุสลิม

(Al-Madkur:1/81)

¹⁰³ 1 อูกียะห์เท่ากับ 40 ดิรฮัม 1,200 อูกียะห์เท่ากับ 48,000 ดิรฮัม(ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินซึ่งมีน้ำหนัก 2,975 กรัม)ผู้วิจัยได้สอบถามร้านทองมุสลิมะฮ์ บ้านเลขที่ 26 อ.ปรางจิน อ.เมือง จ.ยะลาเมื่อวันที่ 7/11/47 เงินน้ำหนัก 2,975 กรัมมีค่าเท่ากับ3(บาท) ดังนั้นเงิน 48,000 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 142,800 กรัมมีค่าเท่ากับ 1,488,000 บาท

¹⁰⁴ ทองคำ ดีนาร์ มีน้ำหนัก 4.25 กรัม มีค่าเท่ากับ 2194.87 บาท ดังนั้น ทองคำ 1,200 ดีนาร์มีหนัก 5,100 กรัม มีค่าเท่ากับ 2,633,844 บาท

¹⁰⁵ ทองคำ ดีนาร์ มีน้ำหนัก 4.25 มีค่าเท่ากับ 2194.87 บาท ดังนั้น ทองคำ 1,000 ดีนาร์ มีน้ำหนัก4,250 กรัม มีค่าเท่ากับ 2,194,870 บาท

¹⁰⁶ 1 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 2,975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท ดังนั้น 80,000 ดิรฮัมจะมีน้ำหนักเท่ากับ 238,000กรัมมีค่าเท่ากับ 2,480,000 บาท

¹⁰⁷ ทองคำ ดีนาร์ มีน้ำหนัก 4.25 มีค่าเท่ากับ 2194.87 บาท ดังนั้น ทองคำ 70,000 ดีนาร์ มีน้ำหนัก 297,500 กรัม มีค่าเท่ากับ 153,640,900 บาท

¹⁰⁸ เป็นชื่อภูเขาที่มีกษะห์ ภูเขานี้มีชื่อว่า:Athal ในภูเขาที่มีอัลแจเร่ สาเหตุที่เรียกว่าภูเขาเซารเพราะเคยเป็นที่อาศัยของเซารบุตรอับดุลมะนะฟ(Fairuz al-Abbadī, 1996:459)

ท่านอุมีรบุตรคอกฎอวาได้สมรสกับอุมมุกัล โชมบุตรสาวท่านอาลี (เราะฎี๑) ท่านได้จ่ายมะฮัรให้แก่นางสี่หมื่นดีนาร์¹⁰⁹ และตลอดชะห์บุตรอุบัยคิลและห้ได้สมรสกับอุมมุกัล โชมบุตรสาวอะบุบักร์ (เราะฎี๑) ท่านได้จ่ายมะฮัรให้แก่นางหนึ่งแสนดิรฮัม¹¹⁰

อุมีรบุตรซุบห์ (سُبْحَى) ได้รายงานจากมุหัมมัดบุตรยะฮยาว่า : แท้จริงมัซฮับบุตรซุบิร ได้สมรสกับสะกินะห์บุตรสาวอัลสุซัยล์ (เราะฎี๑) ท่านได้จ่ายมะฮัรให้แก่นางหนึ่งแสนดิรฮัม (Almawardi,1994:9 /398)

อัตรามะฮัรน้อยที่สุด

ส่วนอัตรามะฮัรน้อยที่สุดน้อย มัชฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกัน ออกเป็นสามทัศนะด้วยกันดังต่อไปนี้

ทัศนะที่หนึ่ง : เป็นทัศนะมัซฮับหะนะฟีได้ให้ทัศนะว่า : สำหรับอัตรามะฮัรน้อยที่สุดนั้นคือ หนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม¹¹¹ หรือทรัพย์สินอื่นที่มีค่าเท่ากับหนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม

อะบูหะนีฟะห์และบรรดาสหายของเขาได้กล่าวว่า : อัตรามะฮัรน้อยที่สุด คือจำนวนทรัพย์สินที่สามารถตัดมือผู้ขโมยได้ ในเมื่อผู้ขโมยได้ขโมยทรัพย์สินผู้อื่นถึงนิซอาบขโมย¹¹² สำหรับนิซอบขโมยตามทัศนะมัซฮับนี้ คือหนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม การกำหนดอัตรามะฮัรน้อยที่สุดหนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัมเป็นการให้เกียรติแก่สตรี

สำหรับหลักฐานตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีดังต่อไปนี้

หลักฐานจากอัลกุรอาน

พระองค์อัลลอฮ์(สุหานะฮู๑)ได้คร่ำไว้ในซูเราะห์ อันนิซาฮออายะฮ์: 24

وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُخَصَّنِينَ غَيْرِ
مُسْفِينِينَ

¹⁰⁹ ทองคำ 11 ดีนาร์ มีน้ำหนัก 4.25 กรัม มีค่าเท่ากับ 2194.87 บาท ดังนั้น ทองคำ 40,000 ดีนาร์มีน้ำหนัก 170,000กรัม มีค่าเท่ากับ 87,794,800 บาท

¹¹⁰ 11 ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินจะมีน้ำหนัก 2.975 กรัมผู้วิจัยได้ไปสอบถามร้านทองมุสลิมะฮ์ บ้านเลขที่ 26 อ.ปรางค์มอ.เมืองจ.ยะลาเมื่อวันที่ 7/11/47 เงินหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท) ดังนั้น 100,000 ดิรฮัมจะมีน้ำหนัก 297,500 กรัมมีค่าเท่ากับ 3,100,000 บาท

¹¹¹ ดิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินมีน้ำหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท ดังนั้น 10 ดิรฮัมจะมีน้ำหนักเท่ากับ29.75 กรัมมีค่าเท่ากับ 310 บาท

¹¹² นิซอบคือ : ปริมาณของทรัพย์สินที่ถูกกำหนดไว้ ว่าจำเป็นต้องจ่ายชะกาต

[Al-Madkur:2/925]

ความว่า “และได้อนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้สมรสมิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี”

ทรัพย์สินที่มีค่าเล็กน้อย เช่น เมล็ดผลไม้ หรือ 1/6 คิรฮัม¹³ หรือทรัพย์สินอื่นที่มีค่าเล็กน้อย สิ่งเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีย์ ในเมื่อไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ไม่สามารถจะนำมาเป็นมะฮัรได้ สำหรับคำคำคร่ำครึของพระองค์อัลลอฮ์ (สุบหานะฮ์) ในซูเราะห์ อันนิซาอายะฮ์ 24

أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ

ความว่า “ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า”

อายะฮ์นี้มีความหมายว่า: ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า วาญิบต้องกำหนดทรัพย์สินนั้นเป็นจำนวนที่แน่นอน สำหรับจำนวนทรัพย์สินที่แน่นอนนั้นหะดีษได้ชี้แจงแล้ว¹⁴ คือหนึ่งดีนาร์หรือสิบคิรฮัม เพราะว่า : ทรัพย์สินทุกอย่างที่ทางศาสนาได้บัญญัติไว้นั้น วาญิบต้องชี้แจงและกำหนดให้ละเอียดว่า : เป็นจำนวนเท่าไร ? เช่น การกำหนดอัตราทรัพย์สินที่ต้องจ่ายชะกาต¹⁵ ต้องกำหนดจำนวนที่แน่นอนว่าเป็นจำนวนเท่าไร ? และเช่นเดียวกันเมื่อศาสนาได้บัญญัติอัตรามะฮัรน้อยที่สุดแล้วจำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า : อัตรามะฮัรน้อยที่สุด นั้นเป็นจำนวนเท่าไร? การกำหนดอัตรามะฮัรน้อยที่สุดหนึ่งดีนาร์หรือสิบคิรฮัม เพื่อแสดงถึงความทรงเกียรติของสตรีและเป็นการเปรียบเทียบกับนิซอบขโมย ส่วนอัตรานิซอบขโมยตามทัศนะมัซฮับนี้ คือ 1 ดีนาร์ หรือ¹⁶สิบ คิรฮัม (MuhammadbinAhmad,1987:3/196)

หลักฐานจากหะดีษ

หะดีษที่เล่าจากอิบนุอุมร์(เราะฎี) ท่านได้กล่าวว่ : แท้จริงท่านนบี(ศ็อลฯ) ได้กล่าวว่:¹⁷
لا تتكحوا النساء إلا الأكفاء ولا يزوجن إلا الأولياء ولا مهردون عشرة دراهم
رواه البيهقي

¹³ คิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินมีน้ำหนัก 2.975 กรัมมีค่าเท่ากับ 31 บาท ดังนั้น 1/6 คิรฮัมจะมีน้ำหนักเท่ากับ 0.50 กรัมมีค่าเท่ากับ 5.17 บาท

¹⁴ หะดีษที่เล่าจากอิบนุอุมร์(เราะฎี)ท่านได้กล่าวว่: แท้จริงท่านนบี(ศ็อลฯ) ได้กล่าวว่ :

لا تتكحوا النساء إلا الأكفاء ولا يزوجن إلا الأولياء ولا مهردون عشرة دراهم رواه البيهقي

¹⁵ ปริมาณของทรัพย์สินที่ได้กำหนดจำนวนของมัน ที่ต้องจ่ายให้แก่บุคคลที่ถูกกำหนดไว้ด้วยเงื่อนไข (Imam taqyudin Ibibakar bin Muhammad,1995 : 251)

¹⁶ 10 คิรฮัม(คิรฮัมเป็นเหรียญที่ทำจากเงินมีน้ำหนัก 2.975 กรัม มีค่าเท่ากับ 31 บาท) ดังนั้น 10 คิรฮัมจะมีน้ำหนัก 29.75 กรัม มีค่าเท่ากับ 310 บาท

¹⁷ หะดีษนี้รายงานโดยบัยฮะกี๊ ในสุนันกูบรอ 7/132(บัยฮะกี๊,1992 :7/132) และในหนังสือ Nasb al-rayah lil ahadis al-dirayah กิตาบบิกาส, บท อัลกิฟอะฮ์: 3/196และในสุนันคารุกุณิ 3/245 หะดีษนี้ หะดีษเงาะฮ์(หะดีษที่รายงานด้วยสายรายงานที่อ่อน)

ความว่า “ไม่สามารถสมรสกับบรรดาสตรีได้นอกจากต้องสมรสกับบรรดาชายที่เป็นคู่ควรกับพวกนาง และไม่สามารถจะทำการสมรสบรรดาพวกนางได้นอกจากบรรดาผู้ที่เป็นวะลี¹¹⁸ ของพวกนาง และไม่ถือว่าเป็นมะฮัรหากมีค่าน้อยกว่า 10 ดิรฮัม”

ส่วนหะดีษที่ท่านนบี(ศ็อลฯ) ได้อนุญาตสมรสด้วยมะฮัรที่มีค่าน้อยกว่า หนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม เช่น หะดีษที่เล่าจากสะหัลบุศร สะอ์ดอ์ลซาอิดีย¹¹⁹ ที่ท่านนบี(ศ็อลฯ) ได้กล่าวแก่เศาะฮาบะห์ผู้หนึ่งว่า :

إلتمس ولو خاتما من حديد
رواه البخاري ومسلم

ความว่า “ท่านจงให้แก่นาง แม้จะเป็นเพียงแหวนเหล็กสักวงหนึ่งก็ตาม”

อะบูหะนีฟะห์และบรรดาชายของเขาถือว่า : แหวนเหล็กนั้นเป็นมะฮัรที่ต้องจ่ายล่วงหน้าก่อนสิ่งที่ควรที่สุด เมื่อชายได้สมรสกับสตรีแล้ว ชายผู้นั้นต้องส่งมอบมะฮัรให้แก่สตรีก่อนสักอย่างหนึ่งก่อนที่ชายจะร่วมประเวณีกับนาง ส่วนมะฮัรที่ยังค้างอยู่นั้นถือว่าเป็นหนี้สินที่ติดตัวเขาที่ต้องจ่ายในวันหน้า(AI-zuhaili, 1989:7/256)และ(AI-jazairi,Abdulrahman,1990:4/90)

ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอาหรับ เมื่อได้มีกัรสมรสกัน จำเป็นต้องจ่ายมะฮัรล่วงหน้าก่อนครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะมีการร่วมประเวณีกัน(AI-Zuhaili,1989 :7/256)

สำหรับหลักฐานที่ได้กล่าวมาคือ หะดีษเล่าจากอิบน์อับบาซ¹²⁰ (เราะฎีฯ) ได้กล่าวว่า :

عن ابن عباس قال: ان عليا لما تزوج فاطمة اراد ان يدخل بها فمنعه رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى يعطيها شيأ فقال: يا رسول الله ليس لي شئ فقال: له " اعطها درعك الحطمية " فاعطاها ثم دخل بها
رواه أبو داود

ความว่า “ ในเมื่ออะลีได้สมรสกับฟาติมะห์ (เราะฎีฯ) ท่านต้องการร่วมประเวณีกับนาง ท่านรูดุลลอฮฺ (ศ็อลฯ) ได้ห้ามอาลีจนกว่าอาลีจ่ายสักสิ่งหนึ่งก่อนจากมะฮัรให้กับนาง อาลีกล่าวว่า : โอ้ท่านรูดุลลอฮฺ! ข้าพเจ้าไม่มีสิ่งใดเลย ท่านรูดุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า : จงให้เสื้อเกราะอัลสุคอมีย¹²¹ของท่าน และท่านอาลีได้มอบเสื้อเกราะอัลสุคอมียของเขาให้กับนาง หลังจากนั้นเขาก็ได้ร่วมประเวณีกับนาง” หะดีษนี้รายงาน โดยอะบูดาอูด

¹¹⁸ หะดีษนี้ในศอฮ์ฮุสลิมี หะดีษเลขที่ [3472] และใน path al-bari sharhsahih al-bukhari หะดีษเลขที่:[5149] ในกิตาบอัลนิกาฮฺ ,บทสมรสด้วยอัลกุรอ่าน และไม่ต้องจ่ายมะฮัร

¹¹⁹ หะดีษนี้ใน Auna al-mabud sharhsunanabidawood กิตาบนิกาฮฺ บท สามิได้ร่วมประเวณีกับภริยาก่อนกำหนดมะฮัรและในสุนันอัลนะซาอีย กิตาบนิกาฮฺ บทอนุมัติให้ร่วมหอเดียวกันหะดีษเลขที่ 3375

ในเมื่อมีการสมรสด้วยมะฮัรที่น้อยกว่า หนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม การทำสัญญาสมรสนั้น ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แต่ว่าวาญิบแก่สามีต้องเพิ่มจำนวนของมะฮัรให้ครบหนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม อะบูหะนีฟะห์และบรรดาศาหายของเขาได้ยกหลักฐานหะดีษที่ได้กล่าวมา คือหะดีษที่เล่าจากญาบีร¹²⁰

لا مهر أقل من عشرة دراهم

ความว่า “ไม่ใช่มะฮัร ถ้าหากว่ามีค่าน้อยกว่าสิบดิรฮัม”

นอกจากซูฟิร ท่านได้กล่าวว่า : เมื่อมีการสมรสด้วย มะฮัรที่น้อยกว่าหนึ่งดีนาร์หรือสิบดิรฮัม การทำสัญญาสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แต่การกำหนดมะฮัรก่อนทำสัญญาสมรส เป็น โบนัสและจำเป็นต้องจ่ายมะฮัรมินิล(Al-Zuhaili, 1989 :7/256)

เมื่อเกิดความขัดแย้งกัน ในอัตรามะฮัรน้อยที่สุดแล้วจำเป็นต้องปฏิบัติตามสิ่งที่เห็นว่ามี ความแน่นอนที่สุด สำหรับอัตรามะฮัรน้อยที่สุดที่มีความแน่นอนที่สุดคือสิบดิรฮัม(Alkasani, 1998: 2/562)

ทัศนะที่สอง เป็นทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ : สำหรับอัตรามะฮัรน้อยที่สุดตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ คือ ¼ ดีนาร์ หรือ สามดิรฮัม¹²¹ จากอนซ์ที่บริสุทธิ์แล้วหรือทรัพย์สินอื่นที่มีค่าเท่ากับสามดิรฮัม เช่น ทอง เงิน นาค เป็นต้น และต้องเป็นทรัพย์สินที่สะอาดบริสุทธิ์ และต้องเป็นทรัพย์สินที่ศาสนาถือว่าเป็นทรัพย์สินที่มีค่าด้วย เช่น ทอง เงิน สัตว์ หรือทรัพย์สินที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น ที่ดิน บ้าน และต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย ถ้าหากว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ศาสนาไม่อนุมัติให้ใช้และให้ครอบครองได้ เช่น เครื่องดนตรี สุรา สุกร ฯลฯ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถจะนำมาเป็น มะฮัรได้ และต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่ภริยาได้อีกด้วย และต้องระบุคุณลักษณะและขนาดของทรัพย์สินนั้นด้วย

(Al-Zuhaili, 1989:7/256) (Muhammadiyah, 1989:3/436-437)

สำหรับหลักฐานมัซฮับนี้ คือ การกำหนดอัตรามะฮัรอย่างน้อยที่สุด ¼ ดีนาร์ หรือ สามดิรฮัม เป็นการเปรียบเทียบกับนิซอบขโมยสำหรับพิกัดนิซอบขโมยตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์คือ 1/4 ดีนาร์หรือสามดิรฮัม

เมื่อมีการสมรสด้วยมะฮัรที่น้อยกว่า ¼ ดีนาร์หรือสามดิรฮัม หลังจากสมรสได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว ถ้าหากว่าสามีได้มีการร่วมประเวณีกับภริยากันแล้ว การทำสัญญาสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แต่ว่าวาญิบแก่สามีต้องเพิ่มมะฮัรที่น้อยกว่า ¼ ดีนาร์หรือ สาม ดิรฮัม ให้

¹²⁰ ผู้วิจัยได้อ้างแล้วหน้า 49

¹²¹ มีน้ำหนัก 6.93 กรัม มีค่าเท่ากับเงินไทย 93 บาท

ครบ ¼ دينار หรือ สามดิรฮัม ถ้าหากว่ายังมีได้ร่วมประเวณีกันระหว่างสามีภริยาให้ทางเลือกแก่ สามีสองอย่างด้วยกัน

หนึ่ง : ให้สามีเพิ่มอัตรามะฮัรให้ครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้คือ ¼ دينار หรือ สามดิรฮัม เมื่อสามีได้เพิ่มอัตรามะฮัรครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้แล้ว การสมรสถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามไม่มีการยกเลิก

สอง : ในเมื่อสามี ไม่เพิ่มอัตรามะฮัรให้ครบตามจำนวนที่ได้กล่าวมาข้างต้น การสมรสต้องยกเลิกด้วยการหย่า เพราะว่าได้เกิดความขัดแย้งในเรื่องมะฮัร และวาญิบแก่สามีต้องจ่ายครึ่งหนึ่งของมะฮัรกลับมา(Muhammad bin Ahmad Alish,1998:3/436)

ทัศนะที่สาม เป็นทัศนะมัซฮับชาฟีอีและมัซฮับหัมบะลีและเป็นที่สนะของนักกฎหมายอื่นๆ ออกจากบรรดาบาบีอื่นอย่างเช่น นักกฎหมายอิสลามจากเมืองมะดีนะห์ เช่น ยาฮยา บุตรสะอิด อัลอันซอรี รอบีอะห์ อะบูจินาดและเป็นทัศนะของนักกฎหมายอิสลามเมือง(Sham)¹²² ด้วยเช่น เอาซาอี และเป็นที่สนะของนักกฎหมายอิสลามอิรักด้วย เช่น เซาร์ อิบนูอะบี ไกลา ตามทัศนะสองมัซฮับนี้ : ไม่มีขอบเขตและไม่มีจำนวนจำกัดที่แน่นอนในอัตรามะฮัรน้อยที่สุดว่าจะต้องจ่ายด้วยทรัพย์สินจำนวนเท่าไร(Alasqalani,1989:9/262) (Alsharbini,1994:4/367) (Ibnurusd,1995 :3/966) และ(Ibnuqudamah,1997:10/99)

อิหม่ามชาฟีอี ได้กล่าวในหนังสืออุ้มในบทอัลเสาะดากว่า : ในส่วนอัตรามะฮัรน้อยที่สุดนั่นคือ สิ่งที่ชุมชนทั่วไปยึดถือว่า เป็นสิ่งที่มีค่า ถึงแม้ว่ามีค่าน้อยนิดก็ตาม ทุกๆ สิ่งที่มีค่าหรือทุกๆ สิ่งที่สามารถนำมาซื้อขายกันได้หรือสามารถนำมาเช่าได้ สิ่งเหล่านั้นสามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ ทัศนะนี้เป็นทัศนะของมัรบุครกอฎูบและ อับดุลเลาะห์บุตรอนัส (Al-shafie,1973:5/58)

มัรบุครกอฎูบได้กล่าวว่า : องุ่นสามกำมือสามารถนำมาเป็นมะฮัรได้

(Al-mawardi,1994:9/397)

ถ้ารับหลักฐานตามทัศนะสองมัซฮับนี้มีดังต่อไปนี้

จากอัลกุรอาน

1. พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์อัลบะเกาะเราะห์ อายะฮ์ 237

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องนาง¹²³ โดยที่พวกเจ้าได้กำหนดมะฮัรให้แก่นางแล้ว ก็จงให้ครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้าได้กำหนดไว้”

¹²² ซึ่งในตอนนี้เป็นประเทศซีเรีย

¹²³ ก่อนที่พวกเจ้าจะเสพสุชนาง

สำหรับคำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ในซูเราะห์อัลอะเกาะเราะห์อายะฮ์ 237 ที่ว่า:

فِيصِفُ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “จงให้ครึ่งหนึ่งถึงทศพวกเจ้ากำหนดไว้”

สำหรับครึ่งหนึ่งของทรัพย์สินที่ได้กำหนดไว้ นั้นไม่ได้กำหนดเป็นที่แน่นอนว่าทรัพย์สินนั้นมีจำนวนเท่าไร มีค่ามากหรือน้อยเพียงใด เมื่อสามีได้ร่วมประเวณีกับภรรยา สมมุติว่าสามีได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภรรยาห้าสิริฮัม สามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยาครึ่งหนึ่งของห้าสิริฮัมคือสองสิริฮัมครึ่ง

2. พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่: 24

وَأَجَلٌ لَكُمْ مِمَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ

ความว่า “ได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้านอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้สมรส มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี”

อิหม่ามชาฟีอีได้อธิบายคำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ในซูเราะห์อันนิซาอ 24 ที่ว่า :

بِأَمْوَالِكُمْ

ความว่า “ด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า”

อายะฮ์นี้ สามารถบ่งชี้เป็นหลักฐานว่า : พระองค์อัลลอฮ์ ไม่ได้ระบุและกำหนดเป็นที่แน่นอนว่า : ทรัพย์สินที่ใช่เป็น มะฮัร เป็นจำนวนเท่าไร ? มากน้อยเพียงใด ? ทศนะนี้เป็นทศนะที่ถูกที่สุด

(Al-qartubi,1988:5 / 85)

หลักฐานจากสุนนะห์

1. หะดีษที่เล่าจากอับดุลลอฮ์บุตรอาบิรบุตเราะบิอะฮ์¹²⁴

ان امرأة من بني فزارة تزوجت علي بن عبد الله فقال رسول الله
ارضيت من نفسك ومالك قالت نعم فاجازه
رواه أحمد والترمذي وصححه

¹²⁴ หะดีษนี้ ใน(Nail al-Aatur) หะดีษเลขที่ 758 ถัดจากเศาะลาฮ บท สามารถทำการสมรสได้ด้วยมะฮัรมากและน้อย ในสุนันติรมิซียะฮ์เลขที่ 1113 ถัดจากนิกาย บท สิ่งที่สามารถเป็นมะฮัรสตรี อะบูอิช่าได้กล่าวว่า:หะดีษนี้เป็นหะดีษหะซันศอฮิฮ์ ถัดจากนิกาย บท สิ่งที่สามารถเป็นมะฮัรสตรี (Muhammad bin Isabin:sunantirmizi 3/421) และในสุนันอิบนุมะฮัรหะฮ์เลขที่ 1888 ถัดจาก นิกาย บท มะฮัรของสตรี

ความว่า “แท้จริงสตรีคนหนึ่งจากตระกูลบะนีอะซะเราะห์ได้สมรสโดยมีรองเท้าแตะสองข้างเป็น
มะฮัร ท่านรสุลุลลอฮฺ (ศ็อลฯ) ได้ถามนางว่า : เธอพอใจให้แก่ตัวเธอและทรัพย์สินของเธอด้วย
มะฮัร ที่เป็นรองเท้าแตะสองข้างใหม่? นางตอบว่า : พอใจคะ ซึ่งท่านนบี(ศ็อลฯ)ได้อนุญาต¹²⁵ ให้
สมรส หะดีษนี้รายงานโดยอะหมัดและติรมิซีย์และเขาถือว่า : หะดีษนี้เป็นหะดีษศอฮิฮฺ

2. หะดีษที่เล่าจากญาบิรบุตรอับดุลลอฮฺ¹²⁶ แท้จริงท่านนบี (ศ็อลฯ) ได้กล่าวว่า :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال: من اعطى في صداق ملء كفيه سويقا أو
تمرا فقد استحل

ความว่า “ผู้ใดก็ตามได้จ่ายให้แก่สตรีแบ้งสาลีหรือลูกอินทผลัมด้วยจำนวนเต็มสองกำมือของเขา
เป็นมะฮัรให้แก่นาง เขาได้ถูกอนุมัติให้ครอบครองนางได้”

อิหม่าม Al - khattabi ได้กล่าวในหนังสือ al - maalim ว่า : หะดีษนี้สามารถเป็นหลัก
ฐานบ่งชี้ว่า : ไม่มีข้อจำกัดในส่วนของอัตรามะฮัรน้อยที่สุด ส่วนอัตรา มะฮัรน้อยที่สุดคือจำนวน
ทรัพย์สินที่สามีมักเรีย ได้ตกลงและมีความยินยอมกัน

(Al-abbadi, Muhammadshamunsudin:6/99)

หะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะฮัล (เราะฎีฯ) ที่ท่านรสุลุลลอฮฺ (ศ็อลฯ) ได้กล่าวแก่สะฮา
บะห์ผู้หนึ่ง เมื่อสะฮาบะห์ผู้หนึ่งมีความประสงค์ ขอสมรสกับสตรีผู้หนึ่งที่หล่อหน้ายกตัวของ
หล่อหน้าให้กับท่านรสุลุลลอฮฺ(ศ็อลฯ) ท่านรสุลุลลอฮฺ(ศ็อลฯ) ได้กล่าวแก่สะฮาบะห์¹²⁷ ผู้หนึ่งว่า :

التمس ولو خاتما من حديد

رواه البخاري ومسلم

ความว่า “ท่านจงให้แก่นาง แม้จะเป็นเพียงแหวนเหล็กสักวงหนึ่งก็ตาม”

¹²⁵ คืออนุญาตให้สามีทั้งนี้เพราะคำนึงตามข้อตกลงที่สามี และภรรยาได้ตกลงกันไว้แม้จะเล็กน้อยก็ตาม นับเป็น
ทัศนะของนักวิชาการทั้งยุคก่อนและยุคหลัง(อรุณ บุญชม 7/1125)

¹²⁶ หะดีษนี้ในซุนันอะบิดาวูด หะดีษเลขที่ 2110 กิตาเบนิกาฮฺ บทอัตรามะฮัรน้อยที่สุด

¹²⁷ หะดีษนี้ในศอฮิฮฺมุสลิม หะดีษเลขที่ [3472] และใน path al-bari sharhsahih al-bukhari หะดีษเลขที่ [5149]
กิตาเบ อัลนิกาฮฺ บทสมรสด้วยอัครอาน โดยไม่มีมะฮัร

หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : ทรัพย์สินที่มีค่าสามารถเป็นมะฮัร ได้ถึงแม้ว่าค่าของทรัพย์สินนั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ถ้าหากว่าสามีภริยาได้ยินยอมกันเพราะแหวนเหล็กนั้นเป็นทรัพย์สินที่มีค่าน้อยที่สุดแล้ว และหะดีษนี้สามารถบ่งชี้อีกว่า : ไม่มีจำนวนจำกัดในอัตรามะฮัรน้อยที่สุด (Al-nawawi, 1996:9/216) และ (Al-zuhaili, 1989:7/257)

อิบน์ มุซัซซิร ได้กล่าวว่า : หะดีษนี้ได้คัดค้านแก่ผู้ที่กล่าวว่า : อัตรามะฮัรน้อยที่สุด 10 คิรฮัม และได้คัดค้านแก่ผู้ที่กล่าวว่า : อัตรามะฮัรน้อยที่สุด คือ ¼ ดินาร์หรือ 3 คิรฮัม และส่วนมากรบรดาปราชญ์ได้อนุมัติการสมรสด้วยมะฮัรที่สามีภริยาได้ตกลงกันและมีความยินยอมซึ่งกันแต่ต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ (Al-asqalani, 1989:9/262)

3. แท้จริงมะฮัรนั้นเป็นสิทธิของบรรดาสตรี พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮู) ทรงบัญญัติมะฮัรแก่บรรดาสตรีทั้งหลาย เพื่อแสดงถึงความสมเกียรติและความสูงส่งของพวกนาง การกำหนดมะฮัรย่อมเป็นสิทธิของพวกนางและต้องได้รับความยินยอมกันทั้งสองฝ่าย เพราะว่ามีฮัร ถือว่าเป็นข้อแลกเปลี่ยนที่บรรดาชายทั้งหลายได้เสพสุขอวัยวะเพศของพวกนาง การกำหนดสิ่งตอบแทนยอมเป็นสิทธิของพวกนาง (Al-zuhaili, 1989:7/257)

สิ่งที่สามารถนำมาใช้ เป็นมะฮัรได้

สิ่งที่สามารถนำมาใช้ เป็นมะฮัรตามที่ศนะมัซฮับหะนะฟี

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาใช้ เป็นมะฮัรได้ตามที่ศนะมัซฮับหะนะฟี คือทุกๆ สิ่งมีค่า เจาะจงและแน่นอน สามารถนำมาส่งมอบได้ เช่น ทอง จะเป็นทองที่บริสุทธิ์แล้วหรือยังไม่บริสุทธิ์ ทองรูปพรรณ เงิน นก ชนบัตรหรือเงินเหรียญ หรือสิ่งที่เป็นหนี้สิน สิ่งของ สิ่งที่สามารถนำมาชั่งหรือตวงได้ เช่น น้ำตาล ข้าวสาร สิ่งที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น ที่ดิน ส่วน บ้าน ดึก หรือสิ่งที่สามารถนำมาทำค้าขายได้ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กางเกง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาเป็นมะฮัร (Al-kasani, 1998:2/564)

1. หลักฐาน อัลกุรอาน

พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮู) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่: 24

وَأَجَلٌ لَّكُمْ مِمَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَتَّخِذُوا بِأَمْوَالِكُمْ

ความว่า “ได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้านอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า”¹²³

¹²³ หมายถึงด้วยการจำนองเงินตอบแทนให้มะฮัรแก่นาง

อายะฮ์นี้พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) ได้ตั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับสิ่งที่สามารถจะนำมาเป็น มะฮัร ได้นั้น ต้องเป็นสิ่งที่ถือว่ามีค่าเท่านั้น สิ่งที่ไม่มีความสามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้ และพระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์อัลบะเกาะเราะห์อายะฮ์ : 237

فَيَصِفُ مَا قَرَضْتُمْ

ความว่า “ก็จงให้แก่มาครั้งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดไว้”

พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) ได้ใช้ให้สามีส่งมอบมะฮัรที่ได้กำหนดไว้ครั้งหนึ่งให้แก่ภริยาของเขาในกรณีที่สามีได้หย่าภริยาก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน สำหรับสิ่งที่ได้กำหนดไว้ครั้งหนึ่งนั้นคือทรัพย์สินที่เป็นมะฮัรแต่ไม่ได้กำหนดว่าเป็นจำนวนเท่าไร

สำหรับสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้รับจากชายหรือสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้รับจากสิ่งของที่สามารถแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินได้ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่ารถยนต์ สิ่งเหล่านี้ก็สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้เหมือนกัน

สำหรับการสมรสด้วยสิทธิและผลประโยชน์และผลตอบแทนที่ได้รับจากการสอนอัลกุรอานหรือสอนบทบัญญัติ(หุกม)ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นทะเลาะ¹²⁹ หรือหะรอม¹³⁰ นักกฎหมายอิสลามที่สังกัดมัซฮับหะนะฟีรุ่นก่อนๆ ได้กล่าวว่า : ไม่สามารถนำสิทธิผลประโยชน์และผลตอบแทนจากการสอนอัลกุรอานหรือสอนบทบัญญัติ (หุกม) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นมะฮัรได้ พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่ : 24

أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ

ความว่า “ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า”

การสอนอัลกุรอานหรือหุกมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินเพราะว่าสิ่งนี้เป็นภารกิจรักภักดี(อิบาดะฮ์)ต่อพระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) สิ่งที่เป็นภารกิจรักภักดี(อิบาดะฮ์)ต่อพระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮฺ) ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ในเมื่อไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ไม่สามารถจะนำสิ่งนี้มาเป็น มะฮัร ได้ ถ้าหากว่าได้ยึดถือสิทธิและผลประโยชน์จากการสอนอัลกุรอานหรือสอนบทบัญญัติต่างๆ มาเป็นมะฮัร การสมรสถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แต่การกำหนดมะฮัรด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นโมฆะ และวาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิล เพราะสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิทธิและผลประโยชน์ที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินได้

¹²⁹ คำว่า : มาจากรากค้ของคำว่า : حل الشيء หมายถึง สิ่งที่ได้อนุมัติให้กระทำ (Al-madkur: 1/360)

¹³⁰ การห้ามมิให้กระทำอย่างเด็ดขาด (อิสมาอ อาลี, 2543:10)

นักกฎหมายอิสลามที่สังกัดมัซฮับหะนะฟียุคหลังๆ ได้กล่าวว่า : สามารถเอาผลตอบแทนจากการสอนอัลกุรอานหรือสอนบทบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ถ้าหากว่ามีความต้องการต่อสิ่งนั้น ตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป เพราะชุมชนในยุคนี้ มีความกระตือรือร้น ต่ออาชีพการงาน ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น ผู้ที่สอนอัลกุรอาน หรือ สอนหุกมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเอาผลตอบแทน

ตามทัศนะนี้แล้ว¹³¹ สามารถเอาผลตอบแทนจากการสอนอัลกุรอานหรือสอนบทบัญญัติ (หุกม)ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นมะฮัร ได้

หลักฐานคือหะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะอัด(เราะฎิ) ที่ท่านรสูตูลุลลอฮฺ (ศ็อล) ได้กล่าวแก่สะฮะบะห์ผู้หนึ่งว่า : ท่านมีสิ่งใดอยู่บ้างจากอัลกุรอาน ? เขาได้กล่าวว่า : ข้าพเจ้ามีซูเราะห์นั้นและซูเราะห์นั้นเขาได้นับมัน ท่านรสูตูลุลลอฮฺ (ศ็อล) ได้กล่าวว่า : ท่านอ่านซูเราะห์เหล่านั้นจำใจใหม่ ? เขาตอบว่า : ครับ ท่านรสูตูลุลลอฮฺ (ศ็อล) ได้กล่าวว่า : เจ้าจงไปเถิด แท้จริงข้าพเจ้าได้สมรสท่านกับนาง ด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จากอัลกุรอาน

สำหรับสิ่งที่ไม่มียก ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้ เช่น มุสลิม¹³² คนหนึ่งได้สมรสกับมุสลิมะห์¹³³ โดยได้นำสัตว์ที่ตายแล้วหรือเลือด สุรา สุกรม เป็นมะฮัรเพราะว่าสิ่งเหล่านี้ ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าตามทัศนะของอิสลาม (Al-kasani, 1998:2/564)

สิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัร ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์คือทุกๆ สิ่งที่ยังศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่า เช่น สิ่งของ สิ่งที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น บ้าน ดิน สัตว์ สำหรับสิ่งที่ไม่มียก ไม่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัร ได้เช่นชายมีสิทธิก็คือ¹³⁴ สตรี ต่อมาชายได้สมรสกับสตรีโดยยึดถือการสละสิทธิก็คือสตรีผู้นั้นเป็นมะฮัร เพราะการสละสิทธิก็คือไม่ถือว่าเป็นสิทธิที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นมะฮัร ถ้าหากชายได้สมรสกับสตรีโดยถือการสละสิทธิก็คือเป็นมะฮัร ถ้าหากทั้งสองยังไม่ได้มีการร่วมประเวณีกัน การสมรสเป็นโมฆะและถ้าหากว่าทั้งสองได้มีการร่วมประเวณี

¹³¹ หมายถึงทัศนะของนักกฎหมายอิสลามยุคหลังๆ ที่สังกัดมัซฮับหะนะฟี

¹³² ชายที่นับถือศาสนาอิสลาม

¹³³ สตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม

¹³⁴ ก็คือ คือ ได้กระทำกับเขาต่อ เหมือนกับผู้ที่ถูกฆาตกรรม ถ้าหากว่าเขาได้ มาผู้ที่ถูกฆาตกรรมถึงชีวิต ทายาทของผู้ที่ถูกฆาตกรรมมีสิทธิที่จะประหารชีวิตฆาตกร(Al-madkur Ibrahim:2/850)

กันแล้ว การสมรสไม่เป็น โฉมจะแต่ว่าฉิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิตให้แก่สตรีและว่าฉิบแก่สตรีต้องจ่ายอัลดิยะห์¹⁵ให้แก่สามี

สำหรับค่านายหน้า ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าเหมือนกันและไม่สามารถเป็น มะฮัร ได้เช่นกัน เช่น ชายเป็นนายหน้าขายสิ่งของสิ่งหนึ่งให้แก่สตรี ค่อมชายได้สมรสกับสตรี โดยถือค่านายหน้าเป็นมะฮัร และต้องเป็นสิ่งที่สะอาด ไม่ใช่สิ่งสกปรก(นะญิส) เพราะสิ่งสกปรกทางศาสนาไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่า เช่น ขี้สัตว์ สุรา สุกร เพราะสิ่งเหล่านี้ทางศาสนาไม่อนุมัติให้ครอบครองและไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าและไม่สามารถเป็นมะฮัร ได้และต้องเป็นสิ่งที่ทางศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อีกด้วยเพราะสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ทางศาสนาไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าเช่นกันเช่นเครื่องดนตรีและต้องเป็นสิ่งที่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่ภริยาได้อีกด้วย สิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่ภริยา ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรเช่นกัน เช่น ปลาที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำหรือนกที่อยู่บนต้นไม้หรือทาสที่ได้หนีออกจากบ้านเจ้านายและต้องเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดจำนวน ประเภทหรือคุณลักษณะได้อีกด้วย เช่น เงิน دينار เสื้อผ้า ม้า และต้องระบุและกำหนดเวลาส่งมอบอีกด้วยเพราะสิ่งที่ไม่สามารถระบุประเภท จำนวน คุณลักษณะหรือไม่สามารถกำหนดวันเวลาส่งเป็นที่แน่นอน สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้เช่นกัน (Al-dardir:2/429)และ(Ibnujuzai:210)

สิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอีห์และมัซฮับหัมบะลีย

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอีห์และมัซฮับอะหฺมัด บุครหัมบะลียคือทุกๆ สิ่งที่สามารถนำมาซื้อขายกันได้หรือสิ่งต่างๆ ที่มีค่าถึงแม้ว่าค่าของสิ่งนั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม หรือสิ่งที่เป็หนี้สินที่ต้องชำระเลขหรือหนี้สินที่เป็นค้ำชำระหรือว่าสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอน เช่น หนึ่งปี สองปีเป็นค้ำ เช่น เลี้ยงแพะหรือเย็บผ้าให้แก่สตรีหรือไปรับทาสที่ได้หนีออกจากบ้านเจ้านายจากสถานที่แห่งหนึ่งหรือทำงานให้กับสตรีเป็นระยะเวลาที่แน่นอนหรือสอนบทบัญญัติ(หุกม)ต่างๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาหรือสอนการอ่าน การเขียน เพื่อให้สามารถอ่าน ได้หรือเขียน ได้หรือสอนเกี่ยวกับวิชาทำงานและอื่นอีกจากสิ่งที่อนุมัติให้กระทำกัน ได้สิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้(Al-shafie,1973:/220)(Al-nawawi, 1996: 18/17) (MansorbinIdris,1982:5/155)และ(Ibnuqudamdh,1997:10/101)

สำหรับหลักฐานที่บ่งชี้ว่า : สิทธิผลประโยชน์จากทำงานสามารถเป็นมะฮัร ได้ คือ

¹⁵ อัลดิยะห์หมายถึงทรัพย์สินที่วาญิบจะด้วยสาเหตุ การก่ออาชญากรรม ซึ่งจะจ่ายให้ ผู้ที่ได้รับ ความเสียหาย ถูกทำร้าย ผู้ปกครองหรือทายาทของเขา ซึ่งเราเรียกเป็นภาษาไทยว่า: สินไหม (สมาคมนักเขียนเก่า อาหรับ,2525: 4/299)

คำดำรัสของพระองค์อัลลอฮฺ(สุบหานะฮฺ)ในซูเราะห์อัลเกาะศ็อศ อายะฮฺ 27 พระองค์ได้ตรัสว่า :

قَالَ إِيَّتِي أُرِيدُ أَنْ أَنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي
حَجِيجًا فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

ความว่า “เขา (นบีซุอับ) กล่าวว่า : แท้จริง ฉันต้องการจะให้ท่าน (นบีมุซา) สมรสกับลูกสาวของข้าพเจ้าหนึ่งในสองคนนี้ โดยท่านจะต้องทำงานให้ฉัน 8 ปี และถ้าหากท่านทำให้ครบ 10 ปี ก็เป็นความดีมาจากท่านฉันไม่ต้องการจะทำความลำบากให้ท่านอินชาอัลลอฮฺ ท่านจะพบฉันอยู่ในหมู่คนดี”

การสมรสนั้นเป็นการทำสัญญา (อะกัด)(العقد) ด้วยผลประโยชน์ การทำสัญญาสมรสสามารถทำได้โดยสิทธิที่เป็นผลประโยชน์เปรียบเสมือนการเช่าเพราะว่าสิทธิและผลประโยชน์ของผู้เป็นไทสามารถกำหนดเอาผลตอบแทนได้ เช่น การเช่า ในเมื่อสามารถกำหนดเอาผลตอบแทนได้สามารถกำหนดนำมาเป็นมะฮัรได้ และท่านรสูลุลยฮ (ศ็อล) ได้กล่าว¹³⁶ แก่เศาะฮาบะฮ์ผู้หนึ่งว่า :

اذهب فقد ملكتها بما معك من القران

ความว่า “เจ้าจงไปเถิดแท้จริงข้าพเจ้ายกเธอให้เป็นของท่านด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จากอัลกุรอาน”

สำหรับสิ่งที่หะรอม¹³⁷ ไม่สามารถเป็นมะฮัรได้ ถ้าหากว่าสามีภริยาเป็นคนที่นับถือศาสนาอิสลามหรือว่าภริยานั้นเป็นคนที่นับถือศาสนาที่ต่างจากฟากฟ้า (กิตาบียะห์) เช่น สุรา สุกร หรือสิ่งของที่ได้ขโมยมาหรือสอนหนังสือเตเราะห์¹³⁸ และอินยิล¹³⁹

ถ้าหากว่าชายผู้เป็นสามีได้สมรสกับสตรีผู้เป็นภริยาโดยชายผู้เป็นสามีได้นำสิ่งที่ป็นหะรอมมาเป็นมะฮัร การสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แต่ว่าวาญิบแก่ชายผู้เป็นสามีต้องจ่ายมะฮัรมิถิลให้แก่ภริยาแทน เพราะว่าสามีได้นำสิ่งที่ใช้ไม่ได้มาเป็นมะฮัร สำหรับสุรา สุกร ทางศาสนาอิสลามไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าและไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินอีกด้วย สำหรับสิ่งที่ได้ขโมยมา ไม่ได้อยู่ในครอบครองของสามี สำหรับหนังสือเตเราะห์และอินยิลถูกเปลี่ยนจำนวนไป แล้ว ถือว่า

¹³⁶ หะดีษนี้ในศอฮ์ฮุมุสลิม หะดีษเลขที่ [3472] และใน path al-bari sharhsahih al-bukhari หะดีษเลขที่[5149]

กิตาบ ออมนิกาส บทสมรสด้วยอัลกุรอานโดยไม่มีมะฮัร

¹³⁷ การห้ามมิให้กระทำอย่างเค็ดชาค (อิสมาเนอ อาอี,2543:10)

¹³⁸ หนังสือที่ได้ประทานลงแก่นบีมุซา(AI-madkur: 1/90)

¹³⁹ หนังสือที่ได้ประทานลงแก่นบีอุซาคด้วยภาษาศาคริง(ยูนาบียะห์)(AI-madkur : 1/90)

เป็นสิ่งที่หะรอม และไม่สามารถเป็นมะฮัรสิ่งที่สามารถโก่งกันได้ และไม่สามารถเป็น มะฮัร ได้ สิ่งที่อยู่ในครอบครองที่ไม่สมบูรณ์ เช่น สิ่งที่ได้ซื้อแล้วแต่ยังไม่ได้รับ และ ไม่สามารถเป็นมะฮัร ได้เช่นกัน สิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่ภริยา เช่น ทาสที่ได้หนีออกจากบ้าน อุฐที่ได้สูญหายไป นกกำลังบินอยู่บนท้องฟ้า เพราะสัญญาสมรส เป็นสัญญาต้องมีการตอบแทนเปรียบเสมือนการซื้อขาย ซึ่งไม่สามารถทำได้ด้วยสิ่งที่ได้กล่าวมา ถ้าหากว่าสามี ภริยาได้สมรสด้วยมะฮัรที่ได้กล่าวมาข้างต้น การสมรสถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามไม่เป็นโมฆะเพราะว่าการสมรสที่มีได้กำหนดมะฮัรตั้งแต่ต้น เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม การสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้ ก็เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามเช่นกัน แต่ว่าการสมรสในกรณีที่ได้อีกกล่าวมา วาญิบแก่ชายต้องจ่ายมะฮัรมิยัลให้แก่ภริยาเพราะว่าสตรีไม่ยินยอมสมรสโดยไม่ได้มีการตอบแทน โดยที่สามีไม่ได้ส่งมอบสิ่งตอบแทนให้แก่นาง เปรียบเสมือนว่าผู้ชายได้ขายสิ่งของสักอย่างหนึ่งให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อได้จ่ายให้แก่ผู้ชายด้วยสิ่งที่หะรอม วาญิบแก่ผู้ซื้อ ต้องชดใช้ด้วยสิ่งอื่นให้แก่ผู้ชายและ ไม่สามารถเป็นมะฮัรถ้าหากว่าได้นำสิ่งที่ไม่ทราบคุณลักษณะประเภทหรือปริมาณเป็นมะฮัร เช่น บ้านที่ไม่ได้ระบุหรือกำหนดว่าเป็นบ้านหลังไหน ? มีคุณลักษณะอย่างไร ? หรือได้นำสัตว์เป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่า เป็นสัตว์ชนิดไหน ? หรือได้ใช้ สิ่งของสิ่งหนึ่งเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุหรือกำหนดว่าเป็นสิ่งของประเภทไหน ? มีคุณ ลักษณะอย่างไร ? หรือได้ระบุหรือกำหนดสิ่งที่ไม่ทราบว่า เป็นสิ่งของอะไร ? เช่น ได้กำหนดว่าสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่า เป็นเครื่องใช้อะไร ? หรือ ได้กำหนดผลไม้เป็น มะฮัรทั้งๆที่ผลไม้นั้นยังไม่ออกผล หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เป็นมะฮัร เช่น มด หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่ภริยา อย่างเช่น นกกำลังบินอยู่บนท้องฟ้าหรือปลาที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำหรือได้ใช้เปลือกหรือเมล็ดผลไม้ม เป็นมะฮัร การกำหนดมะฮัรด้วยสิ่งที่ได้กล่าวมา ไม่สามารถเป็นมะฮัร ได้

(Al-sharbbini,1994:4/376)(MansorbinIdris,1982:5/155)

มะฮัรเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรสหรือไม่?

สำหรับประเด็นนี้ นักกฎหมายอิสลาม ตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ ได้มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับประเด็นนี้ออกเป็นสองทัศนะด้วยกัน

ทัศนะที่หนึ่งเป็นทัศนะของมัซฮับหะนะฟีซ มัซฮับชาฟีอีซและมัซฮับหัมมาละลีซมีทัศนะว่า : แท้จริงมะฮัรนั้นเป็นสิ่งที่วาญิบต้องจ่ายคอนทำสัญญาสมรสแต่ว่ามะฮัร ไม่ใช่เป็นองค์ประกอบของการสมรสและ ไม่ใช่เป็นเงื่อนไข ของการสมรสแต่ว่ามะฮัรนั้นเป็นเครื่องหมายหนึ่งจากเครื่องหมายต่างๆ ของการสมรสที่ต้องกำหนดไว้คอนทำสัญญาสมรสเพราะฉะนั้น ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดหากเกิด ไม่ทราบรายละเอียดเล็กน้อยเกี่ยวกับสิ่งที่จะนำมาเป็นมะฮัร เพราะว่าเป้าหมายหลักของการสมรสเพื่อให้เกิด ความรักกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสามารถ ได้มีการร่วม

ประเด็นกัน ในเมื่อได้ทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์แล้ว โดยมีได้การกำหนดมะฮัรไว้แต่อย่างใด การสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามและวาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิตให้แก่ภริยาแทน ไม่มีนักกฎหมายอิสลามคนใดที่ ได้คัดค้าน (Al-kasani, 1998:2/74) และ (Mansorbin Idris, 1982:5/155) และ (Al-sharbini, 1994:4/367)

สำหรับหลักฐานมีดังต่อไปนี้

1. หลักฐานจากอัลกุรอาน

คำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ (สุหฺานะฮฺ) ในซูเราะห์ อัลบะเกาะเราะห์ อายะฮฺที่: 236

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَقْرِبُوا
لَهُنَّ فَرِيضَةٌ

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าภริยาโดยที่พวกเจ้ายังมีได้และต้องพวกนาง¹⁴⁰ หรือยังมีได้กำหนด มะฮัร ใดๆ แก่พวกนาง”

อายะฮฺนี้พระองค์อัลลอฮ์ (สุหฺานะฮฺ) ได้อนุมัติหย่าภริยาก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน และก่อนได้กำหนดมะฮัร และ ไม่ถือว่าหย่า นอกจากว่าต้องมีการสมรสถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามเสียก่อน

ในเมื่อการสมรสที่มีได้กำหนดมะฮัร เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม แสดงให้เห็นว่า มะฮัร ไม่ใช่เงินองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรส

หลักฐานจากหะดีษ

หะดีษที่เล่าจากอับดุลลอฮฺ รุมัยฮฺ (เราะฎี) ¹⁴¹

عن ابن مسعود انه سئل عن رجل تزوج امرأة ولم يفرض لها صداقا ولم يدخل بها حتى مات فقال ابن مسعود: لها مثل صداق نسانها لاوكس ولاشطط وعليها العدة ولها الميراث فقام معقل بن سنان الاشجعي فقال قضى رسول الله صلى الله عليه وسلم في بروع بنت واشق امرأة منا مثل الذي قضيت ففرح بها ابن مسعود

¹⁴⁰ โดยมีได้เสพสุขกับพวกนาง

¹⁴¹ หะดีษนี้ ในสุนันตริมิซียะฮฺ เล่มที่ 1145 กิตาบนิกาฮฺ บทชายที่ได้สมรสและไม่ได้กำหนดมะฮัรจนเสียชีวิต และในสุนันนะซาอี กิตาบนิกาฮฺ บทสามารถทำการสมรสด้วยไม่มีมะฮัรและใน Aunu al matbut shar sunan abi dawood หะดีษเลขที่ 2114 กิตาบนิกาฮฺ บทชายได้สมรสกับสตรีและเขาได้เสียชีวิตก่อนได้กำหนดค่าให้แก่นางและในสอฮ์อิบนุฮิบบาน หะดีษเลขที่ 4098 กิตาบนิกาฮฺ บทเศาะดากและในสอฮ์อิบนุมาเยห์ หะดีษเลขที่ 1046 กิตาบ นิกาฮฺ บท ชายได้สมรสกับสตรีและได้เสียชีวิตก่อน ได้กำหนดมะฮัรให้แก่นาง

ความว่า “เล่าจากอับดุลลอฮฺบุตรมัสนูด (เราะฎิ) ว่าเขาถูกถามถึงชายผู้หนึ่งได้สมรสกับสตรีผู้หนึ่ง โดยที่เขายังมีได้กำหนดมะฮัรให้แก่นาง ทั้งยังมีได้ร่วมประเวณีกับนางอีกด้วย เขาได้เสียชีวิตไปเสียก่อน ? อิบน์มุสฏอ(เราะฎิ) ได้กล่าวว่า : นางมีสิทธิได้รับมะฮัรที่ใกล้เคียงกับมะฮัรของสตรีที่เป็นญาติของนาง โดยไม่น้อยและไม่มากกว่าและนางจะต้องอยู่ในอิตตะหะ”¹⁴² และนางมีสิทธิได้รับกองมรดก มะกอลบุตรซิมานอัลอัชญะอีย์ลุกซันยีนแล้วกล่าวว่า : ท่านรศูดุลลอฮฺ (เศอซ) ได้ตัดสินไว้ในกรณีของบ่าวะอูตริวาซิกซึ่งเป็นสตรีผู้หนึ่งของพวกเราน่าเหมือนกับที่ท่านได้ตัดสินในคดีนี้ถ้าพูดดังกล่าทำให้อิบน์มุสฏอ(เราะฎิ)ดีใจมาก”

ทัศนะที่สอง เป็นทัศนะของมัซฮับมาลิกีย์

สำหรับทัศนะมัซฮับมาลิกีย์มะฮัรเป็นองค์ประกอบที่สี่¹⁴³ ของการสมรสสำหรับเศาะดาก¹⁴⁴ มาจากรากคำของคำว่า : (الصدق) อัลซิดค์ตรงกันข้ามกับคำว่า : (الكذب) อัลกัซบ์ หมายถึงโกหก พูดเท็จ เพราะว่าการสมรสระหว่างสามีภริยาที่ได้กำหนดมะฮัรเป็นหลักฐานว่า : ทั้งสองมีความจริงใจได้ทำตามบทบัญญัติของศาสนา (Al-dusuqi, Shamsudinmuhammad, 1998:2/294)

สำหรับมะฮัรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสมรสหมายถึงการสมรสไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม ถ้าหากได้ทำเงื่อนไขว่าจะทำการสมรสโดยไม่มีมะฮัร ถึงแม้ว่ามะฮัรนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสมรสแต่ไม่ได้ว่าญิบกล่าวมะฮัรก่อนทำสัญญาสมรส ถึงแม้ว่ามะฮัรไม่ได้ว่าญิบกล่าวก่อนทำสัญญาสมรสแต่ว่าสิ่งที่ควรที่สุด(สุนัต)กำหนดมะฮัรก่อนทำสัญญาสมรสเพื่อให้เกิดความสงบ ความสบายใจและเป็นการตัดคำโทษที่จะเกิดขึ้นในอนาคต(Al-zuhaili, 1989:7/80)

การจ่ายมะฮัรให้แก่สตรีเพื่อสามารถร่วมประเวณีกับนาง เปรียบเสมือนจ่ายค่าของสิ่งค่าเพื่อสามารถครอบครองสิ่งค่านั้นได้ การกำหนดเงื่อนไขของมะฮัรเหมือนกับการกำหนดเงื่อนไขของสิ่งค่า(Al-dusuqi, Shamsudinmuhammad, 1998:2/294)

การที่สามีภริยาได้กำหนดเงื่อนไขว่า : จะทำการสมรสด้วยไม่มีมะฮัร การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวทำให้สัญญาเป็น โหมะ ไปด้วยและวาญิบต้องมีการยกเลิกการสมรสก่อนที่สามี ภริยาได้ร่วม

¹⁴² อัลอิตตะหะในเชิงภาษามาจากรากคำของคำว่า: อัลอะดาค (الدعاء) และอัลฮุซน (الاحصاء) หมายถึงจำนวนวันและกฏอ(القرو) (หมายถึงสะอาคจากเลือดประจำเดือนของสตรีตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอีย์และมาประจำเดือนตามทัศนะมัซฮับชะวะฟีอีย์)ที่สตรีต้องนับ ในเชิงวิชาการหมายถึงระยะเวลาที่สตรีต้องรอคอยและไม่สามารถจะสมรสได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังจากสามีของนางได้เสียชีวิตลงหรือหลังจากสามีของนางได้หย่าร้างกับนางแล้ว(Al-saiyid sabiq, 1994:2/341)

¹⁴³ องค์ประกอบของการสมรสตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์มี 4 ประการ 1. วะลี 2. สามีและภริยา 3. คำกล่าว 4. เศาะดาก (มะฮัร) (Al-dusuqi, Shamsudinmuhammad, 1998:2/220)

¹⁴⁴ หมายถึงมะฮัร

ประเวณีกัน ถ้าหากว่าทั้งสองได้ร่วมประเวณีกันแล้ว สัญญาสมรสไม่เป็นโมฆะแต่ว่าวาญิบแก่สามี ต้องจ่ายมะฮัรมิยิลแทน (Al-dardir:2/213)

สำหรับมะฮัรนั้น ไม่ว่าวาญิบกำหนดก่อนทำสัญญาสมรสด้วยหลักฐานที่ว่านิกาฮ์ผู้วิญ¹⁴⁵ เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามด้วยอิญาฮ์ของนักกฎหมายอิสลามอิสลา (Al-zuhaili,198 : 7/80)

อิบนุอะเราะเาะหะหฺได้กล่าวว่า : สำหรับทัศนะที่ถูกต้องที่สุดมะฮัร ไม่ใช่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้การสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามแต่ว่าการสมรสที่ไม่มีมะฮัรทำให้การสมรสนั้นผิดหลักกฎหมายอิสลาม การที่วาญิบกำหนดมะฮัรในการสมรสเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้การสมรสนั้นถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม(Muhammad alish,1989:3/315)

อิบนุตัยมียะหฺได้มีจุดยืนที่หนักแน่นว่า : มะฮัรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสมรสและจำเป็นต้องกำหนดมะฮัรมุสัรมาเมื่อได้มีการสมรสกัน ถ้าหากว่าไม่กำหนดมะฮัรมุสัรมาจำเป็นต้องจ่ายมะฮัรมิยิล สำหรับผู้ที่ได้กล่าวว่า : มะฮัรไม่ใช่เป็นเป้าหมายหลักของการสมรส คำกล่าวของผู้ นั้นเป็นคำกล่าวที่ไม่มีมูลและเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แท้จริงมะฮัรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสมรส (Shaikul islam Ibnutaimiah : 29/344)

¹⁴⁵ สำหรับนิกาฮ์ผู้วิญผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดในบทที่4